

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 kwietnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dariusz Świecki (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Kazimierz Klugiewicz

SSN Michał Laskowski

w sprawie **A. J.**

skazanego z art. 244 k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

w dniu 4 kwietnia 2024 r.,

kasacji wniesionej przez Prokuratora Generalnego na niekorzyść skazanego

od prawomocnego wyroku Sądu Rejonowego w Radziejowie

z dnia 26 maja 2023 r., sygn. akt II K 112/23

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi
Rejonowemu w Radziejowie do ponownego rozpoznania.**

[J.J.]

Kazimierz Klugiewicz Dariusz Świecki Michał Laskowski

UZASADNIENIE

A. J. został oskarżony o to, że:

1) w dniu [...] 2023 r. w miejscowości R., gm. O., pow. [...], woj. [...], kierował rowerem po drodze publicznej pomimo obowiązującego zakazu kierowania rowerami

wydanego przez Sąd Rejonowy w Radziejowie sygn. akt II W 385/22 obowiązującego od 10.12.2022 r. do dnia 10 sierpnia 2023 r., tj. o czyn z art. 244 k.k.;

2) w dniu [...] 2023 r. w miejscowości R., gm. O., pow. [...], woj. [...], kierował rowerem po drodze publicznej pomimo obowiązującego zakazu kierowania rowerami wydanego przez Sąd Rejonowy w Radziejowie sygn. akt II W 385/22 obowiązującego od 10.12.2022 r. do dnia 10 sierpnia 2023 r., tj. o czyn z art. 244 k.k.

Sąd Rejonowy w Radziejowie - po rozpoznaniu i uwzględnieniu wniosku skierowanego przez prokuratora w trybie art. 335 § 2 k.p.k. - wyrokiem z dnia 26 maja 2023 r., sygn. akt II K 112/23, uznał A. J. za winnego popełnienia zarzuczanych mu czynów, z tym ustaleniem, że stanowiły one ciąg przestępstw oraz iż zakaz obowiązuje do 8 sierpnia 2023 r., tj. ciągu występków z art. 244 k.k. i za to po zastosowaniu art. 37a § 1 k.k., na podstawie art. 244 k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k., wymierzył mu karę grzywny w rozmiarze 100 stawek dziennych po 10 zł. Nadto, orzekł o kosztach sądowych.

Wyrok ten uprawomocnił się w dniu 3 czerwca 2023 r. bez zaskarżenia.

Kasację od prawomocnego wyroku wniósł Prokurator Generalny, zaskarżając go w całości na niekorzyść A. J.. Skarżący zarzucił mu rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisów prawa karnego procesowego, tj. art. 343 § 6 i § 7 k.p.k. w zw. z art. 335 § 2 k.p.k., poprzez niezasadne uwzględnienie wadliwego wniosku prokuratora i wydanie, bez przeprowadzenia rozprawy, wyroku skazującego A. J. za ciąg występków z art. 244 k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k., popełnionych kolejno w dniu 28 marca 2023 r. oraz w dniu 29 marca 2023 r., polegających każdorazowo na kierowaniu rowerem wbrew obowiązującego oskarżonego sądowego zakazu kierowania rowerami, z jednoczesnym zaniechaniem orzeczenia wobec A. J. świadczenia pieniężnego na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej w kwocie co najmniej 5 000 złotych, w następstwie czego doszło do rażącej i mającej istotny wpływ na treść wyroku obrazy prawa karnego materialnego, a mianowicie art. 43a § 2 k.k., który w brzmieniu obowiązującym od dnia 1 stycznia 2023 r. stanowi, iż w razie skazania m.in. za przestępstwo określone w art. 244 k.k. orzeczenie świadczenia pieniężnego ma charakter obligatoryjny, gdzie zarazem z uwagi na wymierzenie A. J., przy zastosowaniu art. 37a § 1 k.k. w jego brzmieniu obowiązującym od dnia 24 czerwca 2020 r., kary grzywny zamiast kary

pozbawienia wolności, stosując regulację zawartą w wymienionym przepisie, Sąd był zobligowany do jednoczesnego orzeczenia określonych w dyspozycji art. 37a § 1 k.k.: środka karnego, środka kompensacyjnego lub przepadku.

W konkluzji skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu w Radziejowie do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy stwierdził, co następuje.

Kasacja ta jest w całości oczywiście zasadna i dlatego mogła zostać uwzględniona na posiedzeniu, o jakim mowa w art. 535 § 5 k.p.k.

Słusznie wywodzi autor kasacji, że obowiązkiem sądu orzekającego w trybie art. 343 k.p.k. w zw. z art. 335 k.p.k. jest dokonanie kontroli wniosku prokuratora zarówno pod względem formalnym, jak i merytorycznym. Kontrola ta powinna obejmować okoliczności popełnienia przestępstwa, kwestię zgodności wniosku o wymierzenie określonej kary ze stanowiskiem oskarżonego, a także zgodność propozycji zawartych we wniosku z przepisami obowiązującego prawa materialnego i procesowego. Stwierdzenie niezgodności w tym obszarze, obliguje sąd albo do jej usunięcia w trybie określonym w art. 343 § 3 k.p.k. albo - stosownie do treści art. 343 § 7 k.p.k. - do odmowy uwzględnienia wniosku i - w zależności od rodzaju wniosku - do zwrotu sprawy prokuratorowi bądź skierowania jej do rozpoznania na zasadach ogólnych.

Przeprowadzenia takowej kontroli Sąd Rejonowy jednak w rozpatrywanej sprawie zaniechał, o czym świadczy fakt, że zaaprobował wniosek złożony w trybie art. 335 § 2 k.p.k. pomimo tego, iż nie zawnioskowano w nim o orzeczenie wobec oskarżonego środka karnego z art. 43a § 2 k.k., choć orzeczenie takie było w tym wypadku obligatoryjne.

Przepis art. 43a § 2 k.k., w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 5 sierpnia 2022 r. o zmianie ustawy - Kodeks karny wykonawczy oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2022.1855) i obowiązującym od dnia 1 stycznia 2023 r. stanowi, że w razie skazania sprawcy m.in. za przestępstwo określone w art. 244 k.k. sąd orzeka świadczenie pieniężne wymienione w art. 39 pkt 7 na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej w wysokości co najmniej 5.000 zł do wysokości określonej w art. 43a § 1 k.k.

Zgodnie zatem z przywołanym przepisem, w jego brzmieniu obowiązującym zarówno w czasie popełnienia przypisanych skazanemu czynów, tj. w dniach 28 i 29 marca 2023 r., jak i w czasie wyrokowania w sprawie, tj. w dniu 26 maja 2023 r., skazując A. J. za ciąg występków z art. 244 k.k. Sąd *meriti* był zobligowany do orzeczenia przedmiotowego świadczenia pieniężnego.

Zaaprobować przy tym należy stanowisko, że w razie skazania za przestępstwa składające się na ciąg przestępstw przewidziany w art. 91 § 1 k.k., zawarta w tym przepisie dyrektywa nakazująca wymierzenie jednej kary za wszystkie przestępstwa ma odpowiednie zastosowanie do orzekania środków karnych tego samego rodzaju (zob. np. uchwała SN z dnia 26 września 2002 r., I KZP 21/02 czy wyrok SN z dnia 3 czerwca 2020 r., I KK 66/19).

Zwrócić też trzeba uwagę, że z treści art. 37a § 1 k.k. (w brzmieniu obowiązującym od dnia 24 czerwca 2020 r.) wyraźnie wynika, że z przewidzianej w nim kompetencji do orzeczenia kary ograniczenia wolności albo kary grzywny zamiast kary pozbawienia wolności sąd może skorzystać wyłącznie wtedy, gdy spełnione są trzy warunki, tj. gdy przestępstwo zagrożone jest karą nieprzekraczającą 8 lat pozbawienia wolności (co miało miejsce na gruncie przedmiotowej sprawy, w której doszło do skazania za czyny z art. 244 k.k. z górną granicą ustawowego zagrożenia do 5 lat), przewidywana kara pozbawienia wolności nie przekroczyłaby roku i jednocześnie sąd orzeka środek karny, środek kompensacyjny lub przepadek. Brak spełnienia któregośkolwiek z wymienionych wyżej warunków uniemożliwia wydanie orzeczenia o karze przy zastosowaniu art. 37a § 1 k.k. (zob. np. wyrok SN z dnia 12 maja 2022 r., I KK 115/22).

W sprawie niniejszej względem oskarżonego orzeczono wprawdzie karę grzywny w przewidzianym przez przepis art. 37a § 1 k.k. wymiarze 100 stawek dziennych, to jednak Sąd Rejonowy nie dopełnił warunku koniecznego dla zastosowania rozwiązania z art. 37a § 1 k.k., gdyż zaniechał równoczesnego orzeczenia z wybraną karą wolnościową wskazanego w treści tego przepisu środka penalnego: środka karnego, środka kompensacyjnego lub przepadku.

Zasadnie podnosi autor kasacji, że skoro intencją Sądu Rejonowego było zastosowanie, uregulowanego w art. 37a § 1 k.k. przy zastosowaniu art. 91 § 1 k.k. dobrodziejstwa wymierzenia jednej kary wolnościowej w miejsce przewidzianej

sankcją przepisu art. 244 k.k. kary pozbawienia wolności, a przy tym jednoznaczne brzmienie art. 43a § 2 k.k. determinowało konieczność orzeczenia świadczenia pieniężnego, to tym samym prawidłowe postąpienie w myśl regulacji art. 43a § 2 k.k. spełniłoby zarazem wymóg orzeczenia jednego ze środków wymienionych w art. 37a § 1 *in fine* k.k.

Dostrzec trzeba, że przepis art. 37a § 1 k.k. w brzmieniu obowiązującym od dnia 1 października 2023 r. nie stanowi już o obligatoryjnym orzeczeniu środka karnego, środka kompensacyjnego lub przepadku. Z uwagi natomiast na odmienne uregulowanie przez ustawodawcę, poprzez podwyższenie dolnych granic kar wolnościowych, możliwych do orzeczenia przy zastosowaniu tej normy prawnej, w ramach ponownego rozpoznania sprawy zastosowanie znajdzie przepis art. 37a § 1 k.k. w brzmieniu obowiązującym od dnia 24 czerwca 2020 r. do dnia 30 września 2023 r. - jako względniejszy dla oskarżonego w myśl regulacji art. 4 § 1 k.k. Nadto, z punktu widzenia sytuacji prawnej oskarżonego, przedmiotową nowelizację art. 37a § 1 k.k. należy ocenić jako irrelevantną z racji obowiązującego od dnia 1 stycznia 2023 r. jednoznacznego brzmienia przepisu art. 43a § 2 k.k., które uwzględnił zobowiązany był Sąd *meriti*, gdzie obecne brzmienie art. 37a § 1 k.k. nie zwalnia Sądu z obowiązku orzeczenia analizowanego środka karnego.

Wszystkie te wywody wskazują, że podniesione w kasacji uchybienie miało charakter rażący i w istotny sposób wpłynęło na treść wydanego wyroku. Nie orzeczono bowiem wobec oskarżonego obligatoryjnego środka karnego w postaci świadczenia pieniężnego, a zatem nie poniósł on wszystkich prawem przewidzianych konsekwencji swojego zachowania.

W ramach ponownego rozpoznania sprawy, dochowując wskazanego obowiązku kontroli wniosku złożonego w trybie art. 335 § 2 k.p.k., Sąd Rejonowy winien wyjednać od oskarżonego zgodę na dodatkowe - obligatoryjne jednak - rozstrzygnięcie w zakresie omówionego wyżej środka karnego i następnie uwzględnić je w wyroku. Ponieważ – jak słusznie wskazuje skarżący - nie można wykluczyć, że takowej zgody Sąd nie uzyska, w konsekwencji czego będzie zmuszony rozpoznać sprawę na zasadach ogólnych, zasadnym jest uchylenie zaskarżonego orzeczenia w całości mimo, iż jest ono wadliwe w istocie jedynie w

części dotyczącej orzeczenia o środku karnym (zob. wyrok SN: z dnia 25 października 2023 r., I KK 270/23).

Kierując się powyższym Sąd Najwyższy uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę Sądowi Rejonowemu w Radziejowie do ponownego rozpoznania. W postępowaniu ponownym Sąd ten tym razem prawidłowo skontroluje złożony przez prokuratora wniosek i podejmie stosowne, adekwatne do sytuacji procesowej, działania, uwzględniając wyrażone w niniejszym uzasadnieniu zapatrywania prawne.

Z tych wszystkich względów orzeczono jak w wyroku.

[J.J.]

(r.g.)

Kazimierz Klugiewicz Dariusz Świecki Michał Laskowski